

A koalíció kovácsai

A Fidesz-Magyar Polgári Párt és a Független Kisgazdapárt koalíciója nem a rossz lelkiismeret alapján jött létre

Szabadi Béla gondolta-e három évvel ezelőtt, amikor a Független Kisgazdapárt gazdasági programjának kidolgozásához kezdtek, hogy 1998-ra kormányra kerülnek?

Módosíthatnám a kérdést, mert három évvel ezelőtt, amikor találkoztunk, már volt egy kész választási program. Természetesen azért készítettük a választási programot, amit aztán 1998 elején aktualizáltunk, hogy kormányzati pozícióba kerüljünk, s a programunkat meg tudjuk valósítani.

Tehát gondolt arra, hogy kormányra kerülnek?
Természetesen.

Több hónapja, de még talán ma is a média egy része minden elkövet, hogy valamiféle ellentétet, feszültséget, meg nem értést találjon, szitson az FKGP és a Fidesz-Magyar Polgári Párt között. Véletlen volt ez?

Nem. Ennek nyilván az volt az oka, hogy sokan a sajtó köréből is és főleg máshonnan, a politikából el akarták kerülni a rendszerváltásnak a folytatását. Nagyon komoly érdekek sérülnek ugyanis azzal, ami az ország számára örvendetes, hogy egy más politikai felállás veszi kezdetét.

Ilyen feszült hangulatban hogyan kezdődött a tárgyalás Kóvér Lászlóval?

Ezt az együttműködést valahol el kellett kezdeni. Ennek az együttműködésnek lényegében hiányoztak az előzményei, s ebből adódóan bizonyos pszichikai gátakon túl kellett jutnia. Ez sikerült. Egészen más légkörben fejeződtek be a tárgyalások, mint ahogy kezdődtek, sikerült kialakítanunk az egymás iránti bizalmat.

Sokan az Önök gazdaságpolitikai járóképeket a Fideszt liberálisnak tartották. Ez nem zavarta Önt?

A Fidesz és az FKGP kormányzati együttműködését nemcsak az érdek diktálja, hanem a gazdasági programok nagyfokú azonosága is. Míg a közjogi be rendezkedésben lényeges eltérések vannak, mi arra koncentráltunk, ami megvalósítható, vagyis célunk az ország gazdaságának a rendbetétele.

Közjogi értelemben milyen eltérések vannak?

Az eltérésekről nem érdemes beszélni, hiszen a Független Kisgazdapárt – sok tekintetben sajátos – közjogi elképzeléseit csak akkor tudná megvalósítani, hogyha olyan átütő sikert ért volna el a választásokon, ami a kétharmados törvényeknek a felülvizsgálatát tenné lehetővé. Most viszont az a helyzet, hogy a kormányoldal egyszerű többsége is igen csekély, tehát arra kell összpontosítani, ami összeköt.

Azért kérdeztem mindezt, mert olyan vélekedések is kialakultak, hogy a kisgazdapárt valamikor be fog keményíteni. A valóság viszont az, hogy a tárgyalások a realitás talaján folytak. Legalábbis a kész kormányprogram már ezt jelzi.

A tárgyalások alatt mindkét félnek az volt az objektív érdeke, hogy harmonikus és hosszan tartó együttműködés alapjait rakja le. Ennek az együttműködésnek legalább a kormányzati ciklus végéig ki kell tartania, de ez csak akkor érhető el, ha azon túl terjedő együttműködést tervezünk. Ezért is kerültek be a koalíciós megállapodásba olyan kérdések, amelyek nem szorosan a kormányzati szerkezethez kapcsolódnak: például a köztársasági elnök jelölése, a budapesti főpolgármester jelölése, a parlamenti frakciók egymással való kapcsolattartása és egyéb ügyek. Egy együttműködés csak akkor lehet stabil, hogyha mindkét fél számára elfogadható kompromisszumok alapján alakul ez ki.

A kormányprogramnak melyek voltak azok a részei, ahol a kisgazdák kompromisszumot kötöttek? Említeném például a privatizációt. Torgyán József elnök úr többször kijelentette, hogy a

A tárgyalásokat nem előzték meg hangos fogadkozások, követelések, fenyegetések, mint 1994-ben az MSZP-SZDSZ koalíció kötések: ha ő lesz a miniszterelnök, akkor nem megyünk be a kormányba. A választások második fordulója előtt sem lehetett biztosan tudni, hogy milyen lesz az új polgári koalíció, a pártok programjaikból mit fognak engedni, egyáltalán, életképes kormány fog-e alakulni. Szokatlanul csendes, visszafogott tárgyalásokat kezdett partnereivel a győztes Fidesz-Magyar Polgári

Párt a választások utáni napokban, amelyre a biztos alapokat először a Magyar Demokrata Fórummal való megegyezés, az Orbán Viktor-Lezsák Sándor-találkozó hozta meg, majd az i-re a pontot az Orbán Viktor-Torgyán József-tárgyalás tette fel. Bár próbálták az új szövetség kötőket a szélső jobboldallal összemenni, a BUX-index rohamos esésével fenyegetni, külföldről aggodalmaskodva üzeni, a koalícióra készülő győztes pártokat csak egy érdekelte, hogy félre kell tenni a vélt és valós ellentéteket, meg kell egyezni, hogy sikeresen leváltásuk az MSZP-SZDSZ koalíciós kormányt. Bizalmat szavaztak egymásnak. A Fidesz-Magyar Polgári Párt tárgyalódelegációját Kóvér László alelnök, a Független Kisgazdapárt küldöttségét Szabadi Béla, az FKGP Gazdaságpolitikai Kabinetjének elnöke vezette.

privatizációt felül fogják vizsgálni, a visszaéléseket a bíróság elé viszik.

A Független Kisgazdapártnak nem ez volt az álláspontja a választásokhoz közeledve, vagy akár a választásokat két-három évvel megelőzően, hanem egészen más, lényegét tekintve praktikusabb és ezért megvalósíthatóbb. Először is elévülnek különböző cselekmények. Hogyha egy párt a jogállamiság talaján áll, márpedig az FKGP ott áll, centrumban óhajt politizálni, ahogyan

Szabadi Béla a hosszan tartó együttműködésről

az elnök úr többször hangoztatta: szélekről csak ordibálni lehet, kormányozni viszont csak a centrumból, tehát csak a jogi lehetőségek keretei között van mód bármiféle felülvizsgálatra.

Tehát nem lesz vizsgálat, a korrupció büntetlen marad?

Lesz vizsgálat. A Fidesz-Magyar Polgári Párt is bizonyos szerződéseket akar nézni azért, hogy olyan információk birtokába jusson, aminek alapján meg tudja ítélni a helyzetet. A korrupció nem marad büntetlen, de a lényeg az, hogy az elidegenített vagyontárgy és az ellenében átadott összeg között, hogyha nyilvánvalóan nagy az aránytalanság, akkor felmerülhet valamilyen visszaélésekben a gyanúja, ilyen ügyekben a vizsgálatot az előbb említett korlátoknak a figyelembevételével képzeljük el.

A kormányprogramot támadják a szocialisták és a szabaddemokraták. Többen nyilatkozták, hogy felületes, felszínes, tehát nem alapos, olyan gazdaságpolitikát akar megvalósítani, aminek nincs alapja.

Ez két különböző dolog. Mert hogyha valami felszínes, akkor nagy mozgásteret ad annak, aki ezt készíti. Akkor meg különösképpen megvalósítható, mert különböző alvariációk is megvalósíthatók ezen belül. En azt hiszem, hogy az a szocialista párt, amelyik jelszavakat írogatott le szabaddemokraták partnerével az 1994-es kormányprogramba, igen jelentős tapasztalatokkal rendelkezik a konkrétumok elkerülése tekintetében. Az önkritikáját azonban indokolatlan kritikává átváltoztatni rendkívül helytelen dolog lenne, hiszen itt abszolút különböző, minőségileg eltérő anyagokról van szó. A kormányprogramban világosan látszik az, hogy hol, milyen változásokat tervez a kormány, hogy az és miből fogja ezeket a változásokat végrehajtani s hogyan fűgnek össze egymással a különböző feladatok, hogyan lehet elérni azt, hogy a folyamatok ne egymás ellen dolgozzanak, hanem segítsék egymást. Végre egy olyan kormányprogram került az Országgyűlés elé, ami rendszer.

Amit a sajtóból megismerehetünk a kormányprog-

ramból szinte az egész gazdaságpolitikát meghatározza. Az új kormány nem válságkezelést tervez, hanem olyan gazdaságpolitikát akar megvalósítani, amely kedvező feltételeket biztosít a polgárok alkotóerejének, szorgalmának kibontakoztatásához.

Mi mindig is úgy gondoltuk, hogy a válságkezelés a válság fenntartását eredményezheti, különösen akkor, ha ezzel párhuzamosan nem indulnak el, nem folynak munkálatok a gazdaság átrendezésére.

Négy évvel ezelőtt, körülbelül ugyanebben az időben, amikor megkötötték az MSZP-SZDSZ-koalíció, már akkor sejteni lehetett, hogy sok mindenben nem értenek egyet, és amikor kormányra kerültek, szinte az első hetekben kitért a vihar. A két párt elkezdett vitatkozni, veszekedni a nagy nyilvánosság előtt. Mi lesz az FKGP és a Fidesz között?

A koalíciós tárgyalásokon figyelembe vettük az elmúlt éveknek szocialista-szabaddemokrata tapasztalatait. Úgy láttuk, hogy teljesen felesleges részletekbe menően, cizelláltan szabályozni az egyeztetés mechnaizmusait. Hiszen ott, ahol ilyen mechanizmusok vannak, szükségképpen meg fog jelenni a probléma, amit meg kellene oldani. Mi nem azért készülünk a koalíciós kormányba, hogy ott veszekedjünk és vitatkozzunk. A leglényegesebb együttműködési kérdéseket egymás között tisztáztuk. A program lényegében azonos célokra épül, s ilyen módon az elkövetkezendő négy évre egészen más lesz jellemző.

Nem vitatkozik kormányt akarnak...

Nem kívánunk vitatkozó kormányt, és nem kívánunk pozíciókat növelni a kormányzati helyzetben egymás terhére, mert ez a kormányzástól veszi el az energiát. A leglátványosabb eredményeket az előző koalíció önmaga fölötti győzelmeivel érte el azzal, hogy állandóan időről időre valamilyen vita, válság, veszekedés volt a köreikben, ami felvetette a koalíció szétesésének a lehetőségét.

A kisgazdapárt mennyire lesz önálló ebben a kormányban?

Egy kormányban minden mindennel összefügg. Az FKGP négy miniszteri posztot kapott, három miniszteriumot, egy tárcá nélküli miniszteri posztot a kormányban, ami igen jelentős szerepet ad a kisgazdapártnak. A miniszteriumok a tiszta irányítás elvére épülnek, tehát a miniszter és a politikai államtitkár minden esetben a Független Kisgazdapárt jelöltje. A kérdésre válaszolva: nem az a lényeg, hogy milyen az önállóság a pártnak, hanem inkább azt mondanám, hogy igen jelentős szerep vár a Kisgazdapártra.

Ezek a diplomatikuss megfogalmazások, amelyek az utolsó hetekre is jellemzőek voltak mindkét politikai párt részéről, ezek jelzik, hogy egyfajta békés egymás mellett élés lesz tapasztalható a kormányzásban.

Egy kormány nem működhet a békés egymás mellett élés elvén, sokkal több, hatékonyabb együttműködésnek kell lennie. A békés egymás mellett élés a Fidesz és az FKGP elmúlt éveire volt jellemző, amikor a látványos konfliktusokat mindkét párt részéről elkerülték. Most viszont együtt munkálkodásról van szó a közös célok megvalósításáért. Mi mindig is úgy gondoltuk, hogy a válságkezelés az a válságnak a fenntartását eredményezheti.

Kóvér Lászlónak mi a véleménye arról, hogy hosszú ideig azt próbálták elhárítani az emberekkel, miszerint a Fidesz-Magyar Polgári Párt nem tud megegyezni a Független Kisgazdapárral? Mint egyesek állították: az FKGP-vel nem lehet meg egyezni, hiszen Antall Józsefnek sem sikerült.

El kell ismerni, hogy az elmúlt nyolc év a rendszerváltozás kezdete óta nem adott sok optimizmusra okot azoknak sem, akik nem ellendrukkerei voltak a koalíciónak. Sőt, inkább szerették volna, ha a választóktól kapott felhatalmazás adta felelősség jegyében ezt a koalíciót létrehozhat. Valóban voltak súlyos konfliktusok Antall József és Torgyán József között, de az akkor ellenzékben ülő Fidesz és az FKGP képviselői között is jócskán voltak éles viták a 94-et megelőző parlamentben, mint ahogy az 1994-et követően az első időszakot is olykor ez jellemezte. 1996 környékén azonban érzékelhető fordulat állt be a magyar ellenzék oldalán. Részben megindultak és újabb lendületet vettek azok az integrációs törekvések, amelyek a Fidesz-Magyar Polgári Párt körül fogalmazódtak meg az MDF, illetve a KDNP-s képviselők egy részének a támogatásával, a másik oldalon pedig a Független Kisgazdapártnak is megérlelődött az a felismerés, hogy ha le akarjuk váltani a Horn-kormányt, az MSZP-SZDSZ-kormányt, akkor félre kell tenni a vélt vagy valós ellentéteket. Ettől kezdve megindult az a folyamat, amelynek a végén már számomra egyáltalán nem volt kétséges, hogy ez a koalíció a választási eredmények ismerete után megkötetik.

Kóvér László vezette a Fidesz tárgyalódelegációját. Milyen érzésekkel találkozott először Szabadi Bélával?

Nem tudom, hogy ezt Szabadi Béla úr hogyan élte meg, mert erről még nem beszélgettünk egymással, de engem kellemesen érintett az, hogy az első pillanattól kezdve a megegyezésre irányuló szándékot tapasztaltam.

Többen úgy tartják, hogy a Fidesz a választási győzelmének aránya ellenére eléggé gáláns volt. Négy miniszteri tárcát kapott a Független Kisgazdapárt.

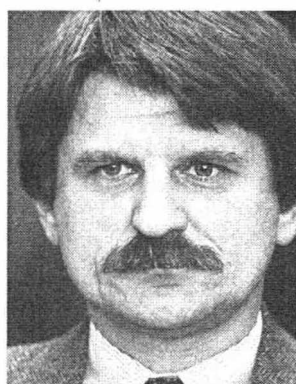
Az FKGP olyan komplex miniszteriumban gondolkodott, amely magába gyűjti, olvassza mindazon tevékenységi, feladat-hatásköröket, amelyek úgy-ahogy a helyi szinten megnyilvánuló feladatokat is megoldják. Tehát a belfüggetlen miniszteri önkormányzati részét éppúgy beolvashatónak vélték egy ilyen miniszteriumba, mint például a belkereskedelmek az irányítását, és sok minden mást a földművelésügyi bezárólag. Ez nem volt realitás. Ezt a Független Kisgazdapárt nagyon hamar be is látta, és mind szakmailag, mind politikailag józan kompromisszumra törekedett, aminek az eredménye már ismert. Természetesen némi ironiával, barátságos ironiával fogalmazva minden miniszteri tárcát sajnáltunk odaadni, mert meg vagyunk győződve arról, hogy mi jobban tudnánk irányítani, mint a Független Kisgazdapárt politikussai, és a magam részéről természetesen veszem, hogy az FKGP-ben ezt pontosan fordítva gondolják, tehát ilyen értelemben valóban mégiscsak kompromisszumot kellett kötni, hiszen a koalíció részben az együttes kormányzásról is szól.

Igen, az együttes kormányzás. A Független Kisgazdapártot keresztény, nemzeti pártnak tartják. A Fidesz-Magyar Polgári Pártot hoz-

szú ideig liberális pártnak tartották. Most hogyan lehetne definiálni? Szabadelvi-polgári, szabadelvi-nemzeti, nemzeti-polgári-szabadelvi párt?

Nagyon sokféle jelzőt lehetne ráaggatni a Fideszre, és más pártokra is, amelyek egymás mellett is igazak, sőt ezek egymást látszólag ki is zárják, mégis igazak egyszerre. Gondoljunk arra, hogy a szocialista párt magát szocialdemokrata pártnak, a bérből és fizetésből élő kisemberek pártjának

Kóvér László az ellentétek feloldásáról

deklarálja már nagyon régóta. Mivel részben történelmi hagyományai a magyarországi szocialdemokrácia likvidálásában fogalmazhatók meg a szó szoros, fizikai és eszmei értelmében egyaránt. Részben pedig, ha valaki képviseli az újonnan meggazdagodott nagytőkészek szűk rétegét, illetve képviselte az elmúlt négy esztendőben a multinacionális érdekeket, akkor éppen ez a magát szocialdemokratának nevező párt volt az, ugyanakkor a tömegbázis sok tekintetben nagyon emlékeztetett egy szocdem bázisra. Tehát a Fidesz a Liberális Internacionálé tagja, és addig, ameddig ebben a formájában létezik fog ez a párt, addig valószínűleg ennek a nemzetközi integrációnak a tagja is fog maradni. Szabadelvi pártnak tekinti magát, és úgy gondolja, szükséges, hogy megkülönböztesse a maga szabadelviségét attól a liberalizmustól, amelyet ebben az országban egy másik párt képvisel, s amelyhez nagyon sok történelmi gyökerekből táplálkozó előítélet s jogos negatív ítélet tapad. A nyolc év alatt a Fidesz egy olyan jobbközép polgári pólus kristályosodási pontjává vált, amely szükséges ahhoz, hogy meglegyen a magyar demokrácia hosszú távú működése szempontjából is a váltógazdálkodásnak az a polgári eleme, amely Nyugat-Európában különböző nevű, különböző integrációba tartozó pártok esetében megvan. Ami a Független Kisgazdapártot illeti, itt a lehetőség, az alkalom arra, hogy új lapot nyisson az FKGP is a maga történetében. Remélem, hogy a Független Kisgazdapárt is maga mögött tudja hagyni a múltból származó, vele szemben táplált előítéleteket, mint ahogy a Fidesz is remélem, hogy egy sikeres négyéves kormányzás után egyszer és mindenkorra éret néppártként fog a magyar közvélemény jelentős részében tudatosulni, semmint egy félig-meddig ifjúsági szervezetként, amelynek az előnyei és a hátrányai éppen abból fakadnak, hogy zömmel fiatalok a tagjai, a politikussai.

Várható-e a fiatal demokraták és a kisgazdák, a két nagy párt vitái, közelharca a kormányzás ideje alatt, mint ezt a szocialistáknál és a szabaddemokratáknál tapasztalhattuk.

En nem számítok erre. Ugyanis az MSZP-SZDSZ koalíció előtti belső vitái a rossz lelkiismeretből fakadtak, elsősorban az SZDSZ politikusaik rossz lelkiismeretéből. Ők ugyanis 1992-ig a legharcosabb antikommunista pártként próbálták magukat feltüntetni, majd 1992-ben, a Demokratikus Chartában feloldódva végrehajtottak egy balraátot, illetve még 1994-ben is, a választások után, a koalíció megkötése előtt néhány nappal, sőt néhány órával tettek olyan kijelentéseket, amelyeket a következő nap és következő órában elfelejtettek, illetve megtagadtak. Sokukról még azt is feltételezem, hogy ösztönösen rossz lelkiismerettel és rossz érzésekkel mentek bele a Horn Gyula által vezetett koalícióba. Nos, ebben a lélektani helyzetben az természetes volt részükről, hogy ugyanakkor próbálták a véleménykülönbséget felmutatásával, a különálló elképzeléseik demonstrálásával kinyilvánítani régi önazonosságukat. Tehát ezek a viták jobbak az SZDSZ önazonosságának megőrzésére tett, eléggé sikertelen, és egy koalíció nem feltétlenül etikus kísérleteiként voltak értelmezhetők az SZDSZ oldaláról. Az MSZP oldaláról viszont az volt a mérközös tétje, hogy tudja-e demonstrálni az SZDSZ által sokszor megalázott Horn Gyula, hogy mégiscsak ő az úr a házbán, tudja-e demonstrálni ezt az SZDSZ előtt, és a saját pártja előtt, illetve tudja-e demonstrálni a közvélemény előtt? A Fidesz-Magyar Polgári Párt és a Független Kisgazdapárt koalíciója nem a rossz lelkiismeret alapján jött létre. Tudjuk, hogy milyen különbözőnk egymástól, milyen vitáink voltak a múltban, tudjuk hogy ebből mit kell magunk mögött hagyni, és mi az amit zárójelbe kell helyezni, és tudjuk azt, hogy a közvélemény, a ránk szavazó polgárok azt várják el tőlünk, hogy egy sikeres koalíciós kormányzással az ország boldogulását is elősegítsük.

Kóvér László nagyon fontos miniszteriumot veszt át, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat fogja irányítani. Sokan kíváncsiak arra, hogy mi lesz a 80 évre titkosított Nyírfa-üggyel, az olajgate ügyével, az esetleges korrupciós privatizációs ügyekkel?

Először is tájékozódni fogok, hiszen nem tudom, hogy bizonyos páncélszekrényekben mit fogok majd találni, illetve, hogy bizonyos titkosított iratokban mi van. Két dolgot érdemes figyelembe venni. Az egyik az, hogy valóban léteznek nemzetbiztonsági érdekek, amelyek esetleg azt diktálják, hogy valamely dokumentumok hosszú időre kerüljenek zárt páncélszekrénybe, és ne a nyilvánosság elé. Erről szól többek között a titokvédelmi törvény is. A másik szempont pedig az, hogy mindezek a problémák összekeveredtek olyan politikai szándékokkal, amelyek viszont valóban csupán arról szóltak, hogy az elmúlt négy esztendő szennyest takargatni kellett. Ráadásul a parlamenti bizottságon belül úgy láttam, hogy mindezt nagyon rosszul sikerült az előző kormány politikussai által a közvélemény elé tární. Tehát még azokban az esetekben is nehéz lesz majd elhítenem a közvéleménynek, hogy nem valamiféle – főleg az előző kormány szennyest – a takargatása áll érdekében bizonyos dokumentumok további titkosításánál, hanem mindössze a nemzetbiztonsági szempontok miatt. Ezek valóban a komoly mérlegelés után sem hozhatók nyilvánosságra. Természetesen vizsgálni fogom az ügyeket, meg szeretném osztani a dilemmáimat – ha lesznek – a nemzetbiztonsági bizottsággal, hogy közösen hozzuk meg a döntést azoknak a kérdéseknek a végleges lezárásáról, amely kérdések az elmúlt négy esztendőben a közvéleményt izgatták: legyen szó Nyírfa-üggyel, legyen szó az úgynevezett olajgate ügyről, vagy bármi másról.

Most már csak dolgozni kell. Dolgunk lesz, az biztos.